

Slutrapport

Förstudie Svenskt Lamm 2023–2024

Erica Lindberg, Svenska Fåravelsförbundet
Ulrika Åkesson, Svenska Köttföretagen

Finansierad av Branschutvecklingspengen 2023 och Kaj Sjunnessons Minnesfond.

---

1. Bakgrund

Svenska Fåravelsförbundet och Sveriges Lammköttproducenter initierade idén om en förstudie som samlade branschens aktörer för att enas om prioriterade gårdsnära åtgärder för ökad lönsamhet och volymtillväxt inom svensk lammnäring. Orsaken är den stadigt minskade näringen med ett årligt tapp av djur och en minskad slaktvolym. Marknadsandelen är låg samtidigt som svensk marknad efterfrågar mer svenskt lammkött. Det finns sedan lång tid tillbaka ett tydligt gap mellan tillgänglig svensk volym av lammkött och svenska marknadens efterfrågan. Trots ökad avräkningsnivå har vi inte nått framgång när det gäller behovet av ökad konkurrenskraft inom svensk fårnäring. Inför förstudien hölls ett antal dialoger mellan producentföreningarna och LRF Kött om hur vi genom ökad samverkan skulle kunna vässa produktionen i syfte att öka volymen svenskt kött på marknaden. Två workshoppar genomfördes under ledning av LRF Kött.

Parallellt fördes samtal med Svenska Köttföretagen om hur kvalitetsstandard MSS Lamm kan bidra till förbättrad köttkvalitet och därmed ökad lönsamhet inom svensk lammköttproduktion. Det finns också ett stort värde i att samla tidigare resultat både från Lammyftet och Nationella handlingsplanen lamm, i en och samma färdplan för att säkra kännedom, användning och effekt av tidigare gjorda insatser.

2. Syfte med förstudien

Syftet med förstudien Svenskt Lamm är att öka samverkan i värdekedjan, engagera och entusiasmera fårföretagare till ökad produktion och prioritera viktiga långsiktiga åtgärder som stärker svensk lammköttproduktions konkurrenskraft. Svenska Fåravelsförbundet och Lammproducenterna ser också stora möjligheter att under projektets gång identifiera insatser och åtgärder som kan genomföras snabbt och kostnadseffektivt, med stöd från till exempel Svenska Köttföretagen och LRF Kött. Med snabba insatser i närtid ges förutsättningar till ökad tillgång på svenskt lammkött även på kort sikt. Förstudien blir grund för en bredare långsiktig insats, en färdplan med konkretiserade, prioriterade åtgärder. Förstudiens arbetsgrupp ska jobba baserat på finansiering från branschutvecklingspengen med att forma och söka projektmedel för en större nationell färdplan för svenskt lammkött.

3. Genomförande

Svenska Köttföretagen har tillsammans med Svenska Fåravelsförbundet verkat som motor i förstudien. Förankring och prioritering med näringen har skett dels genom en referensgrupp från svensk fårnäring, dels genom en förankringsgrupp inom slakteriledet. Upplägget har bidragit till parallella dialoger som på ett värdefullt sätt klarat att ta hänsyn till aktörernas olika perspektiv. I vår ansökan var planen att starta med en bred dialog för att skapa ett aktuellt nuläge. I tidigt skede styrde vi om arbetsmetod och skapade nuläget genom utskick av två enkäter till fårföretagare anslutna till våra två producentföreningar. Tillskjutande finansiering från Kaj Sjunnessons Minnesfond möjliggjorde detta. Temat för de två enkäterna var:

- Utgör tillgången på rekryteringsdjur ett hinder för utökning av lammproduktionen?
- Hur ser svenska fårföretagare på framtiden och vilken ambition har de att utveckla sin lammköttproduktion inom de närmaste fem åren?

Enkäten kom sedan att utgöra underlag för en samlingsdialog som ägde rum på LRF Stockholm 8 december 2023 då aktörer från primärproduktion, slakteri, handel, rådgivning och branschorganisationer deltog.

3.1 Enkätresultaten

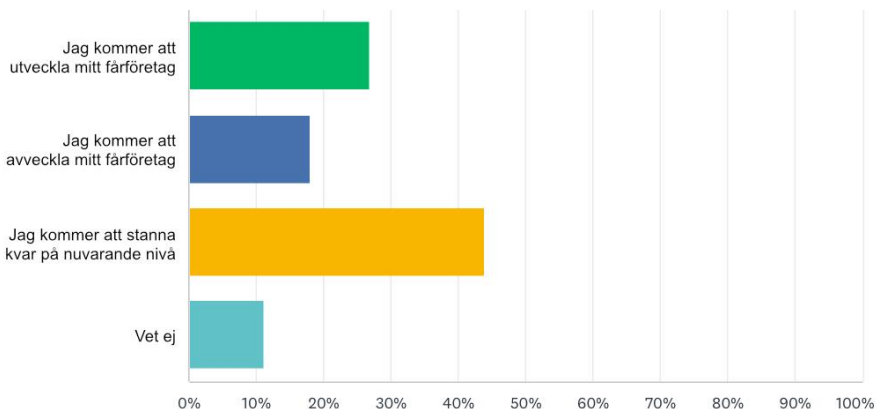
Enkätresultaten med frågan om rekryteringsdjurstillgång visade på fler säljare än köpare. Vid workshopen fick vi, enkätresultaten till trots, återigen signalen att deltagarna upplever att marknaden kring rekryteringsdjuren inte fungerar väl, utan behöver förbättras. Det resonades kring behovet av bättre marknadsplatser på nätet, och förmodligen behövs också en utökad förmedlingsinsats för att köpare och säljare ska hitta varandra i god tid för att möjliggöra affärer framåt. Tidsaspekten diskuterades, då många av köparna i enkäten signalerade att de vill köpa djur vid enstaka tillfällen. Detta i sin tur ställer högre krav på lång framförhållning för att producenten av rekryteringsdjur ska kunna ta fram rätt produkt i rätt tid.

Den andra och större enkäten, handlade om fårföretagarnas syn på framtiden, vilka planer man har och hur man ser på behovet av kunskap. Svarsunderlaget, som var mycket likartat i de båda enkäterna (30-40% svarsfrekvens), visade att det var erfarna fårföretagare som svarade på enkäten. De svarande utgjordes av något fler kvinnor än män och de flesta befann sig i åldersintervallet 41-65 år. Drygt 85 procent svarade att de inte hade sin huvudsakliga försörjning från lammproduktionen. Vi konstaterade också att gruppen som svarade, sannolikt är något mera produktionsinriktad än svenska fårföretagare generellt, då antalet levererade slaktlamm per tacka, var något högre än vad statistiken från Jordbruksverket visar.

På frågan om man själv ansåg sin sysselsättning vara heltids-, deltids- eller hobbybaserad svarade knappt 15 procent att sysselsättningen utgjorde heltid, medan det var 50 procent som bedömde verksamheten vara en deltidssysselsättning och strax över 35 procent valde att kalla det för hobby. Synen på den egna verksamheten bedöms utgöra en potential när man själv ser det som en deltidssysselsättning istället för en hobby. Dock ställdes inte frågan i enkäten med definitioner av vad som är deltid respektive hobby, så visst utrymme för tolkning av svaren finns förstås här. På frågan om hur man resonerar kring sitt fårföretagande de kommande fem åren, svarade drygt 25 procent att de kommer att utveckla, och lite mer än 15 procent att de kommer att avveckla. Givet att besättningsstorlekarna i de båda grupperna är någorlunda jämförbara, så visar ju detta på att det finns utrymme för och planer på, en viss ökning totalt sett, under kommande femårsperiod. Det ska dock noteras att enkäten inte innehöll någon fråga om man hade planer på att minska sin besättning. De flesta som svarat på enkäten kommer dock att ligga kvar på nuvarande nivå. Se vidare i grafen:

Vilket påstående stämmer bäst överens med din plan de kommande 5 åren?

Svarade: 762 Hoppade över: 5

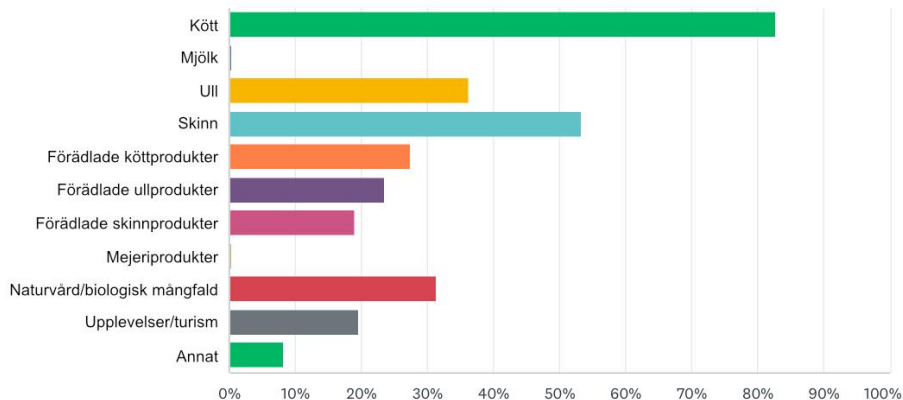
Enkät om svensk lammproduktion

▽ (0)

Vi ställde också frågan om vilka insatser och åtgärder man planerade, och svaren visar att tankarna på att utveckla köttproduktionen präglas av ett mycket brett engagemang med många olika åtgärder planerade. Att höja slaktvikten och förbättra sina foderstrategier både på stall och bete samt att minska sin arbetsinsats per djur är några exempel på områden som nämndes frekvent av de svarande. Även avelsarbete, betesmanagement, djurhälsa och bättre formklass på slaktlammet var frekvent förekommande planerade åtgärder. Totalt sett så kan vi konstatera att ingen enskild åtgärd sticker ut särskilt, utan att potentialen finns genom en bred vilja att skruva på flera grundläggande produktionsfaktorer. De flesta som planerar att utveckla sitt får företag anger just kött som den verksamhetsdel man vill satsa på. Se vidare i grafen:

Vad planerar du att utveckla i din verksamhet de kommande 5 åren?

Svarade: 204 Hoppade över: 563

Enkät om svensk lammproduktion

▽ (0)

Vidare visar enkäten att den lägre del av de svarande som tänker upphöra med produktionen, menar att ålder, rovdjur och lönsamhet är anledningen till valet. Den höga andelen åldersskäl, visar på vikten av att skapa bättre förutsättningar för fler unga fårföretagare som vill satsa. På frågan om varför man väljer att stanna kvar på nuvarande nivå, säger nästan lika många som de som planerar att satsa, att det finns hinder för att de ska vilja öka sin produktion. Vad är det då som hindrar? På den frågan fick vi återigen ålder som högt rankad anledning, men också att marktillgång är en frekvent förekommande anledning till att man inte väljer att satsa. Utöver ålder och marktillgång så nämndes också rovdjuren, begränsning i byggnader och brist på lönsamhet, som anledningar till att man väljer att stanna på den nivå man är.

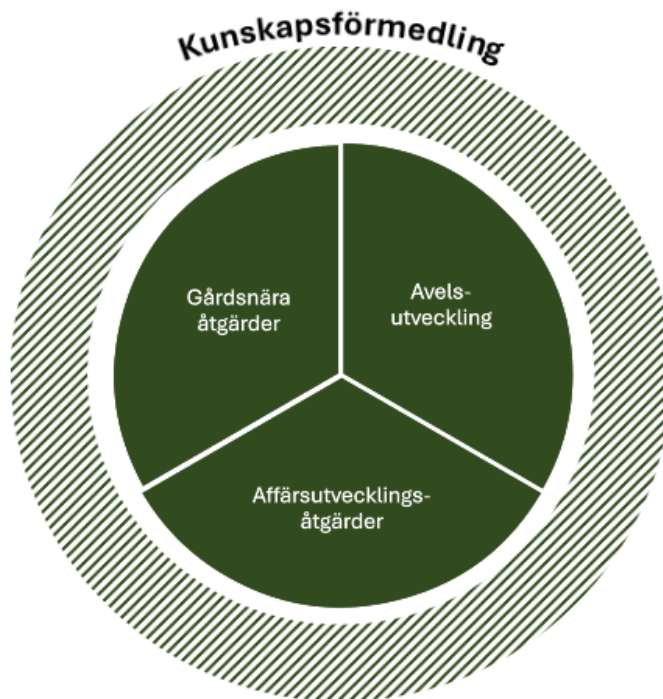
Enkäten ställde också frågor om kunskapsinhämtning och behov av kunskap. På frågan om man känner till Lammyftet och MSS Lamm (Meat Standard Sweden Lamm) så var svaren tyvärr nedslående, allt för få känner till och har haft nytta av det gedigna arbete som branschen i samverkan genomfört under åren 2017–2020. Här finns alltså en kunskapskälla vi behöver jobba vidare med.

3.2 Samlingsdialog för identifiering av åtgärder

Totalt 25-talet fårföretagare, slakterirepresentanter, rådgivare, handelsrepresentanter och branschorganisationer bjöds in till dialog om hur vi tillsammans vänder den nedåtgående trenden i antalet slaktade lamm i Sverige. Dagen inleddes med föredrag från handel och slakteriled samt en genomgång av enkäterna. Därefter följde en eftermiddag med grupparbete för att identifiera gårdsnära operativa åtgärder, identifiera kunskapsglapp samt behov av nyutvecklad kunskap, forskning & innovation. Deltagarna fick vid samlingsdialogen också prioritera de delar de bedömde som viktigast för att vi ska kunna åstadkomma en ökad lammproduktion. Gruppernas diskussioner dokumenterades senare och projektgruppen lade senare fram förslag på åtgärdsområden som identifierats till referensgruppen. Mötet var mycket uppskattat och innebar en första förankring av vår ambition om att samlas kring en gemensam väg framåt.

3.3 Nulägesbild med nödvändiga åtgärdsområden

Förslag om nödvändiga åtgärder gav oss tillsammans med svaren från enkäterna samt efterföljande diskussion i referensgrupp och slakterigrupp en välgrundad nulägesbild över prioriterade åtgärdsområden utan inbördes rangordning. Nulägesbilden visar att det inte finns ett enskilt avgränsat område där insatser behöver vidtas, utan att det finns behov av flera olika åtgärder för att öka svensk lammproduktion.

- Gårdsnära åtgärder
- Affärsutvecklingsåtgärder
- Avelsutveckling
- Kunskapsförmedling

3.4 Prioriterade åtgärdsområden

De fyra prioriterade områdena har i det senare arbetet varit utgångspunkt för fortsatt dialog med referensgruppen och förankringsgrupp slakteri. Detta har gett oss en bättre förståelse kring var i värdekedjan drivkraften finns att vilja engagera sig för en ökad svensk lammköttproduktion. Och också var skaven finns som skulle kunna bli kritiska för framdrift i att nå vårt gemensamma mål om en lönsam och konkurrenskraftig svensk fårnäring. Vi förstår att här finns mycket mer att borra i för att verkligen få aktörer att kroka armar och göra åtaganden som innebär en verklig förflyttning.

Målgruppen för kommande insatser och åtgärder bör riktas till de producenter som verkligen vill satsa framåt. Projektgruppen föreslår efter dialog med referensgruppen att satsningar görs oberoende produktionsinriktning, besättningsstorlek och/eller rasval. Förstudie Svenskt Lamm, pekar, genom de fyra prioriterade åtgärdsområdena, på vägen framåt mot målet om lönsam tillväxt samt utgöra ramarna för en kommande färdplan.

Den långsiktiga färdplanen och genomförande av åtgärder ligger inte inom ramen för denna förstudie, utan målsättningen är att förstudien ska upplysa, vägleda och sätta igång det arbetet.

Gårdsnära åtgärder

Projektgruppen kan konstatera att det behövs en stabil grund att bygga gårdsnära åtgärder på. Den bild som framträtt allt tydligare är den som handlar om beroendet mellan gårdsförutsättningar och val av produktionsmodell. Inom näringen finns kunskap om produktionsmodeller, men läromedel och rådgivning är inte helt eniga i beskrivningar och det finns också uppdateringar att göra. Förstudien har därför landat i att som första åtgärd inventera och utveckla befintliga produktionsmodeller. Det arbetat kommer att utföras under våren 2024 genom Gård och Djurhälsan, som efter förstudiens initiering och på uppdrag av Kunskapsnav Animalieproduktion kommer uppdatera och utveckla informationsmaterial i ämnet. Kunskapsnav Animalieproduktion kommer att ansvara för spridning av materialet både i egna kanaler och genom att erbjuda andra organisationer att sprida kunskapen. Detta är ett positivt gensvar som direkt resultat av förstudien. Det ger konkret stöd till primärproducenter generellt och i det här fallet för hela den svenska fårnäringen. När grunden finns på plats: läromaterial om produktionsmodeller och verktyg för kunskapsspridning kan vi bygga på med fler konkreta gårdsnära åtgärder, som i sin tur tar utgångspunkt i behovet av att våga välja produktionsmodell och också förstå vikten av att följa upp sin produktion samt veta hur man vässar modellen för ökad volym och köttkvalitet på ett rationellt, lönsamt och över tid hållbart sätt.

Projektgruppen är fullt medveten om utmaningar som inte prioriterats i just detta arbete. Ett tydligt exempel är rovdjursfrågan. Faktum är att nuvarande rovdjursituation hämmar utvecklingen i fårsverige. Svenska Föravelsförbundet gör löpande ett omfattande påverkansarbete för att minska förluster för och oro bland svenska fårföretagare orsakade av varg.

Affärsutvecklingsåtgärder

Nuläget med mindre än 30 procent marknadsandel på svenskt lamm och med en stagnation i både slaktvolym och antal företagare som håller tackor är en utmaning för vår målsättning om en ökad lammköttproduktion. Det är viktigt att komma ihåg att fårföretagare är oftast små verksamheter, en deltidssysselsättning och där flera fokuserar på andra produkter än kött, till exempel ull och skinn. Projektgruppen pekar därför i detta avseende på vikten av innovativa, nytänkande grepp för affärsutveckling. Framför allt fler samarbeten där flera led i värdekedjan gör åtaganden och är beredda att dela både insatser och risker. Att skala upp en verksamhet, oavsett vilken, är utmanande och slakterierna är viktiga nyckelspelare i hur framgång nås.

Förstudien föreslår ett pilotprojekt med ett tydligt uppskalningsmål för ett antal utvalda fårföretagare som redan har en etablerad produktion och ambition att utveckla kött delen av sin verksamhet. Enkätsvaren vägleder oss och visar att här finns en grupp med intresse och engagemang för att öka sin produktion. Det behöver vi ta fasta på. Med ett pilotprojekt för ökad lammköttproduktion kan vi testa nycklar för uppskalning utifrån samverkan mellan fårföretagare, slakterier, rådgivning och handel. I samverkan och utifrån vunna praktiska erfarenheter utvecklar vi metod för ett affärsupplägg med tydlig riskfördelning vid uppskalning. Ett förväntat resultat från ett pilotprojekt blir ett antal best practise som beskriver uppskalningsprocessens utmaningar och lösningar. Pilotprojektet förväntas av slakterierna generera en volymökning under förutsättning att beställningen från handeln blir tydlig och anpassad till svensk produktions förutsättningar. Satsningar på affärsutveckling stärker och stimulerar fårnäringens återväxt, en utmaning som enkätsvaren synliggjort. Vår förhoppning är att ett nytänkande utvecklingsarbete inom det här området kan bidra till att fler och även yngre vågar satsa.

I projektgruppens kontakter med möjliga förvaltare och finansiärer har vår slutsats och vägledning framåt inom åtgärdsområdet i vissa fall hyllats, i andra fall ifrågasatts. Vi förstår av detta att vårt angreppssätt kräver ytterligare förankring. En projekthypotes är framtagen inom ramen för förstudien och den har presenterats till både nationella och regionala aktörer med kunskap och erfarenhet av affärsmodellering och affärsutveckling.

Avelsutveckling

Åtgärdsbehov inom avel och genetik är något som återkommer ofta i de diskussioner som förts under förstudien. De har inte varit högst upp på agendan, men ofta tagit plats i dialog framför allt med producentföreningarna. Och frågorna det kretsat kring är hur utnyttjar vi det djurmaterial, med den bredd av raser vi har i Sverige, och hur ser vi till att det utvecklas på ett hållbart sätt? Diskussionen har handlat, dels om relativt snabba insatser som att uppdatera nuvarande avelsvärderingar och tillgängliggöra genetik effektivt, dels om behovet av en mer långsiktig avelsstrategi inom svensk fårnäring. Förstudien har synliggjort den kompetensbrist som finns i Sverige inom genetikområdet och också att det finns olika synsätt gällande behovet av en långsiktig avelsstrategi för fårsverige.

Projektgruppen har kommit fram till att här finns insatser som kräver rätt resursallokering för att kunna genomföras (genetikkompetens). Projektgruppen ser också behovet av att samla aktörer för att forma idén om den mer långsiktiga avelsstrategin. En strategi som stärker inte bara näringens kunskap utan också driver på en utvecklingsprocess som ger stöd åt både praktiken på gård, samt också affärspotentialen om en ökad marknadsandel på svenskt lammkött. Detta åtgärdsområde landar inom forskning, innovation och rådgivning.

Producentföreningarna äger frågan och här ser vi behov av att knyta delvis nya samarbeten med kunskapsbärare inom genetikforskning, fårrådgivning och slakteri. Den kortare insatsen att uppdatera avelsvärdering inom befintliga beräkningssystem är konkretiserad i en projektplan. Under våren undersöks vägar för att finansiera arbete. Svenska Fåravelsförbundet tillsammans med Växa driver frågan vidare. Arbetet med en ansökan om finansiering för utveckling av befintliga avelsvärden, pågår när slutrapporten skrivs.

Kunskapsförmedling

Åtgärdsområdet har redan nämnts under gårdsnära åtgärder då målgruppen för kompetenshöjande insatser främst ligger inom primärproduktion och rådgivning. Utgångspunkten i förstudien har varit att kunskap finns redan i stor utsträckning, inte minst genom tidigare insatser i Lammyftet, handlingsplan lamm och Meat Standard Sweden lamm. Det är en utmaning att säkerställa fortsatt förvaltande av kunskap efter avslutade projektinsatser. Projektgruppen konstaterar genom förstudien och via enkäten att vi har inte tillräckligt fångat in vilka de verkliga kunskapsbärarna till fårföretagare är. Kunskap sprids ofta informellt och sporadiskt. Fåröretagare har inte tradition av att köpa rådgivning och kunskap hämtas in på väldigt många olika sätt.

Projektgruppen ser därför ett behov av att få ett bättre grepp om fårföretagarnas kunskapsinhämtning idag, vilken form av förmedling som företagare föredrar och genom vilka kanaler det är mest naturligt att hämta in kunskap från.

En tidig kontakt togs med Kunskapsnav Animalieproduktion och projektgruppen ser navet som en naturlig ägare till åtgärdsområde kunskapsförmedling. Under förstudien har vi haft ett omfattande samarbete med navet och uppskattat samarbetet då området tidigt konstaterades ha behov av insatser framåt. Förstudiens projekt- och referensgrupp har förtroende för deras förmåga att inom ramen för sitt regeringsuppdrag, allokera rätt resurser för genomförande av kunskapsförmedlingsinsatser inom alla de tre övriga åtgärdsområdena.

Vi ser det som prioriterat behov med en bred kunskapsspridande insats till företagare och rådgivare inom näringen. Vi behöver ta lärdom av enkäten som visar att tidigare insatser, till exempel Lammyftet och Meat Standard Sweden lamm, inte är kända inom målgruppen fårföretagare. För att framgångsrikt sprida kunskap behöver vi bättre förstå vilka som är kunskapsbärare till fårföretagare och också hur fårföretagare idag skaffar sig kunskap.

3.5 Förankring för en nationell långsiktig färdplan

Förutom förstudiens upplägg med referensgrupp och förankringsgrupp slakterier har flera möten med möjliga förvaltare och finansiärer genomförts under förstudien.

Kunskapsnav Animalieproduktion (navet)

Redan nämnd är navet, som varit med parallellt i förstudiens arbete sedan december 2023. Efter dialogmötet i Stockholm i december fick förstudiens referensgrupp förfrågan om att fungera som navets analysgrupp för svensk fårnäring. Detta ställde sig gruppen positiv till. I och med det utökades gruppen som sedan januari kom att omfatta följande aktörer: Svenska Köttföretagen (projektägare), Svenska Fåravelsförbundet (projektledare), Lammproducenterna, LRF Kött, Gård och Djurhälsan samt RISE (navet). I rollen som analysgrupp har vi stöttat navet med inspel om fårnäringens behov för uppfyllande av livsmedelsstrategin. Dessa behov har navet därefter presenterat till Jordbruksverket som behovsunderlag i deras arbete med kommande utlysningar och anbudsförfrågningar.

Sweden Food Arena (SFA)

Förstudiens arbete har presenterats för SFA och diskussion har förts med dem om hur vi kan använda åtgärdsområdet affärsutveckling som en best practise för utveckling av innovation av affärsmodeller för uppskalning. Vår förstudie har av dem presenterats vidare för andra möjliga förvaltare och finansiärer, nämnd av dem är till exempel Kunskapsnav inom företagsledning och entreprenörskap. Det finns ett intresse av att finna former för samarbete kring affärsutveckling även efter förstudien.

Växa

Växa har sedan tidigare ett samarbete med Svenska Fåravelsförbundet inom avel och genetik. Projektgruppen har fört dialog med dem om möjligheterna att i projektform arbeta dels med det kortare uppdateringsarbetet kring avelsvärderingar, dels det mer långsiktiga strategiarbetet. Växa ser möjligheter att utöka samarbetet inom avel och genetik från 2025 då de förväntas förstärkning inom fårrådgivning/avel. Redan under 2024 medverkar Växa i ansökan om medel för arbetet med uppdatering av beräkning av avelsvärden.

Naturbruksförvaltningen

Projektgruppen har kontaktats av Naturbruksförvaltningen för att lära sig mer om läget inom svensk fårnäring. Projektledare har genom ramen för förstudien hållit föredrag för elever och fårföretagare i främst Västra Götaland och då i samverkan med Agroväst Gröna Möten.

Regionala partners och kluster

Projektgruppen har presenterat förstudiens arbete för Agroväst Livsmedel och även varit i kontakt med andra regionala kluster som driver innovativa projekt inom lantbruk. Projektgruppen har presenterat resultat och gett förslag till samarbete för att driva åtgärdsområdena vidare och också

forma den mer övergripande färdplanen. Dialogen kring bland annat åtgärdsområde affärsutveckling fortsätter under våren med bland andra Agroväst Livsmedel och Lokalproducerat i Väst.

Svenska Köttföretagen

En naturlig samarbetspartner och möjlig förvaltare av vidare arbete och sammanhållen gemensam färdplan är branschbolaget Svenska Köttföretagen som ägs av 90 procent av Sveriges slakterier. Redan från start sågs Svenska Köttföretagen som den mest naturliga motorn även i det längre perspektivet, i efterföljande projekt. Detta då det är av stor vikt att redan vid ett projekts inledning, ha en tanke om fortsatt förvaltning och drift av kommande projektresultat. Olyckligtvis har bolaget under 2023-2024 genomgått en omstrukturering där branschutvecklingsfrågor framåt utgör en mindre del av verksamheten och successivt förs nu över till Kött och Charkuteriföretagen. Framför allt producentföreningarna har uttryckt att det finns ett starkt behov av en samlande och samtidigt neutral kraft, för att kunna åstadkomma en fortsatt och ökad samverkan mellan värdekedjans många olika led. För fortsatt förvaltning och vidare arbete efter förstudien, har situationen påverkat avslutningen av projektet, då vi i början av 2024 meddelades att Svenska Köttföretagens verksamhet skulle påverkas av en omorganisation. I skrivande stund finns inte klarhet i på vilket sätt slakteriföretagens branschbolag vidare ska kunna ge stöd åt nya insatser och projekt för en ökad svensk lammköttproduktion.

4. Resultat och kommunikation

Förstudien har med mycket små medel och extra tillskjutande finansiering från Kaj Sjunnessons Minnesfond lyckats att samla värdekedjan, och då framför allt primärproducenters aktörer, slakterier, branschorganisationer, rådgivning och utvecklingsbolag till dialog om en gemensam plan med åtgärder som bidrar till lönsamhet och tillväxt inom fårnäringen. Genom två enkäter, samlingsdialog och flertalet möten med värdekedjans aktörer och stödorganisationer har förstudien skapat en tydlig nulägesbild och formulerat konkreta åtgärdsområden. Förstudien har inventerat finansieringsvägar och lämnat inspel till aktörer som påverkar statliga finansieringsprogram. Flera möjliga förvaltare av vidare arbete med att långsiktigt leda och driva fortsatta insatser har uppvaktats. Förstudiens projektupplägg har tillåtit olika perspektiv att bli framträdande, till exempel mellan primärproduktion och slakteri.

Det är ett resultat i sig att öka förståelsen för att perspektiven och vägen mot ökad lammköttsvolym inte är i allt densamma beroende på var i kedjan man befinner sig. Det vi har vunnit är en bred förankring och engagemang för att samarbeta vidare för en lönsam och konkurrenskraftig svensk fårnäring. Det finns också en uttryckt vilja att öka andelen svenskt lammkött genom hela värdekedjan.

Ett viktigt och konkret resultat är att vi genom förstudien har fått rollen som analysgrupp för svensk fårnäring inom Kunskapsnav Animalieproduktion. Detta samarbete har till exempel genererat en direktupphandling av expertkompetens för uppdatering av kunskapsmaterial gällande produktionsmodeller inom svensk lammproduktion.

KOMMUNIKATIONSINSATSER

NY KRAFTSAMLING SVENSKT LAMM (SVENSKA KÖTTFÖRETAGEN)	https://kottforetagen.se/aktuellt/ny-kraftsamling-for-mer-svenskt-lamm/
NY KRAFTSAMLING FÖR SVENSKT LAMM (LRF)	https://www.lrf.se/nyheter/ny-kraftsamling-for-mer-svenskt-lamm/
HUR SER DE SVENSKA FÅRBÖNDERNA PÅ FRAMTIDEN?	Fårskötsel nr 1 2024
OM ENKÄT OM SVENSK LAMMKÖTTSPRODUKTION (WEBBINARIUM LRF)	https://www.lrf.se/om-lrf/lrfs-branschavdelningar/lrf-kott/lunchmoten/
FRAMÅTANDA BLAND SVENSKA FÅRFÖRETAGARE (SVENSKA KÖTTFÖRETAGEN)	https://kottforetagen.se/aktuellt/framatanda-bland-svenska-farforetagare/
ÖKAD KVALITET PÅ SVENSKT LAMMKÖTT - GRÖNA MÖTEN (AGROVAST.SE)	Seminarium 9 februari Lilla Edet arrangerat av Agroväst Gröna Möten i samverkan med Norra Älvsborgs fåravelsförening
FÖRSTUDIE SVENSKT LAMM – HUR KAN VI NÅ EN ÖKAD SVENSK LAMMPRODUKTION	Föredrag Fårfest i Kil 1 mars
FLER AKTIVITETER/FÖREDRAG PLANERAS 2024 SOM TAR UTGÅNGSPUNKT I FÖRSTUDIENS RESULTAT.	Bland annat Svenska Fåravelsförbundets stämma och Lammriksdag i maj.

ANSÖKNINGAR OM FINANSIERING

UPPDATERING OCH UTVECKLING AVELSVÄRDERING LAMM	Växa huvudsökande till Branschutvecklingspengen 2023.
LÖNSAM UPPSKALNING - AFFÄRSUTVECKLING FÖR ÖKAD LAMMKÖTTSPRODUKTION	Dialog förs med Agroväst om möjliga vägar till finansiering för initial workshop.
GEMENSAM FÄRDPLAN MED TILLVÄXTMÅL FÖR SVENSK FÅRNÄRING	Dialog förs med flera möjliga förvaltare av fortsatt arbete.

5. Sammanfattning

Svensk fårnäring behöver en långsiktig gemensam färdplan som möter marknadsbehovet och bidrar till livsmedelsstrategins målsättningar. Det var avstampen för ansökan om medel från Branschutvecklingspengen 2023. När vi nu sammanfattar arbetet kan vi, utmaningar till trots, visa en positiv självbild bland fårföretagare som vill skal upp sin lammköttproduktion. Förstudien stärker uppfattningen om att svensk fårnäring har stor potential för ökad köttproduktion med en självförsörjningsgrad på mindre än 30 procent. Det finns förutsättningar, men också hinder som hämmar Sveriges drygt 8000 fårföretagare.

Under arbetet med förstudien har Svenska Köttföretagen och Svenska Fåravelsförbundet som lett arbetet förstått att det inte bara är ett marknadsbehov utan aktörer i värdekedjan uttrycker det allt oftare som en affärsmöjlighet. Vi har identifierat och prioriterat fyra åtgärdsområdet: gårdsnära åtgärder, affärsutveckling, utveckling avel och kunskapsförmedling. Förstudien har genom enkäter, samlingsdialog och diskussioner med värdekedjans aktörer, möjliga förvaltare och finansiärer kunnat presentera en väl underbyggd nulägesbild som utgör grund för det fortsatta arbetet med en gemensam färdplan.